

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

X. Slovensko v Československu

Česko-slovenské vztahy před válkou

- ve 2. polovině 19. století omezení vzájemných kontaktů
- Slovanská jednota (Luhačovice, J. Rotnágel)

Národní hnutí na Slovensku po vypuknutí války

- utlumení aktivní činnosti
- prvomájová rezoluce (Liptovský Mikuláš)
- F. Juriga v parlamentu

Zahranického odboj

- slovenští krajané v USA (Slovenská liga) a Rusku
- Masarykova zahraniční akce
 - Český komitét
 - M. R. Štefánik a Československá národní rada
 - legie

Gen. M. R. Štefánik

Ruští legionáři (sedící L. S.)

Dokumenty zahraničního odboje

- **Memorandum Slovenské ligy** (o krivdách a požiadavkách slovenských; 10. 09. 1914)
 - = právo na sebeurčení, samospráva
- **Clevelandská dohoda** (1915)
- **Pittsburská dohoda** (30. 05. 1918)

Vyvrcholení boje za společný stát na domácí půdě

- formování Slovenské národní rady
- Martinská deklarace (30. 10. 1918)
- recepce

Andrássy, Julius (Gyula) der Jüngere Graf

* 30. 6. 1860 Töketerebes

† 11. 6. 1929 Budapest

Politiker

0Sohn von J. Graf Andrássy dem
Älteren

24. 10.–1. 11. 1918

letzter österreichisch-ungarischer
Außenminister

1921 am Restaurationsversuch
von König (Kaiser) Karl beteiligt.

Dula, Matúš

(June 28, 1846, Blatnica—June 13, 1926, Ružomberok)—
politician.

He studied law at universities in Vienna and Budapest and became an attorney in Martin. He was co-founder, shareholder and member of the board of directors of bank corporations and industrial enterprises. A functionary, and, from 1914, chairman of the only Slovak political organization—the Slovak National Party. In 1918 he became co-founder and chairman of the Slovak nation in which the Slovaks declared their will to live in one common state with the Czechs

Vavro Šrobár

Začleňování Slovenska do společného státu

- snaha zachovat územní celistvost uherské části monarchie
- Slovenská národní rada
- národní a dělnické rady
- prozatímní slovenská vláda (od 6. listopadu 1918; Skalická vláda)
- Ministerstvo s plnou mocí pro správu Slovenska

Zákon č. 64/1918 Sb. o mimořádných přechodných ustanoveních na Slovensku

- rozpuštění městských a obecních výborů a přechod jejich pravomocí na jmenované komise
- podmínky převzetí ostatních státních, samosprávných a církevních hodnostářů
- úprava placení daní
- § 14: právo vlády „dát některému svému členu plnou moc, aby vydával nařízení a konal vše na udržení pořádku, na konsolidování poměrů a na zabezpečení řádného státního života.“

Ministr s plnou mocí pro správu Slovenska

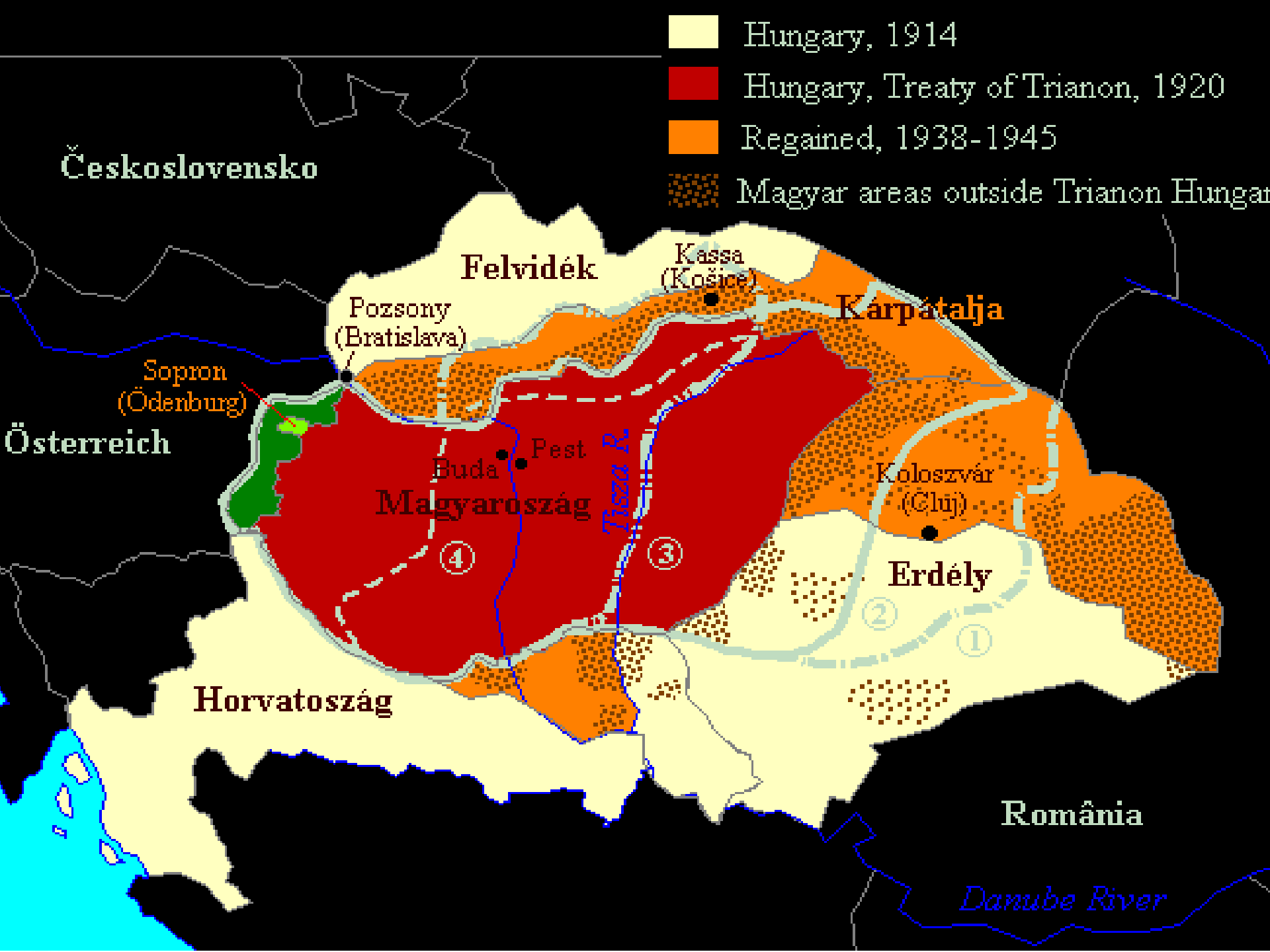
- **ministr mohl suplovat činnost prakticky všech ostatních ministerstev**
- **jmenoval vládní referenty**
 - = MPS jako regionální vládní orgán s velmi širokou pravomocí
- **vydával nařízení, zpravidla publikovaná v Úředních novinách (Šrobárova sbírka)**

Úkoly MPS

- vyčlenění Slovenska z maďarského území
- rekonstrukce státního aparátu
- udržování klidu a pořádku
- zásobování

Rekonstrukce státního aparátu na Slovensku

- ze zákona rozpuštěny městské a obecní výbory
- přebírání dosavadních úředníků
- nařízení o županech (prosinec 1918)
- rozpuštění národních rad a výborů
- nezávislost soudů
- Generální finanční ředitelství pro Slovensko, Úřad práce pro zemědělské dělníky a Zásobovací úřad apod.

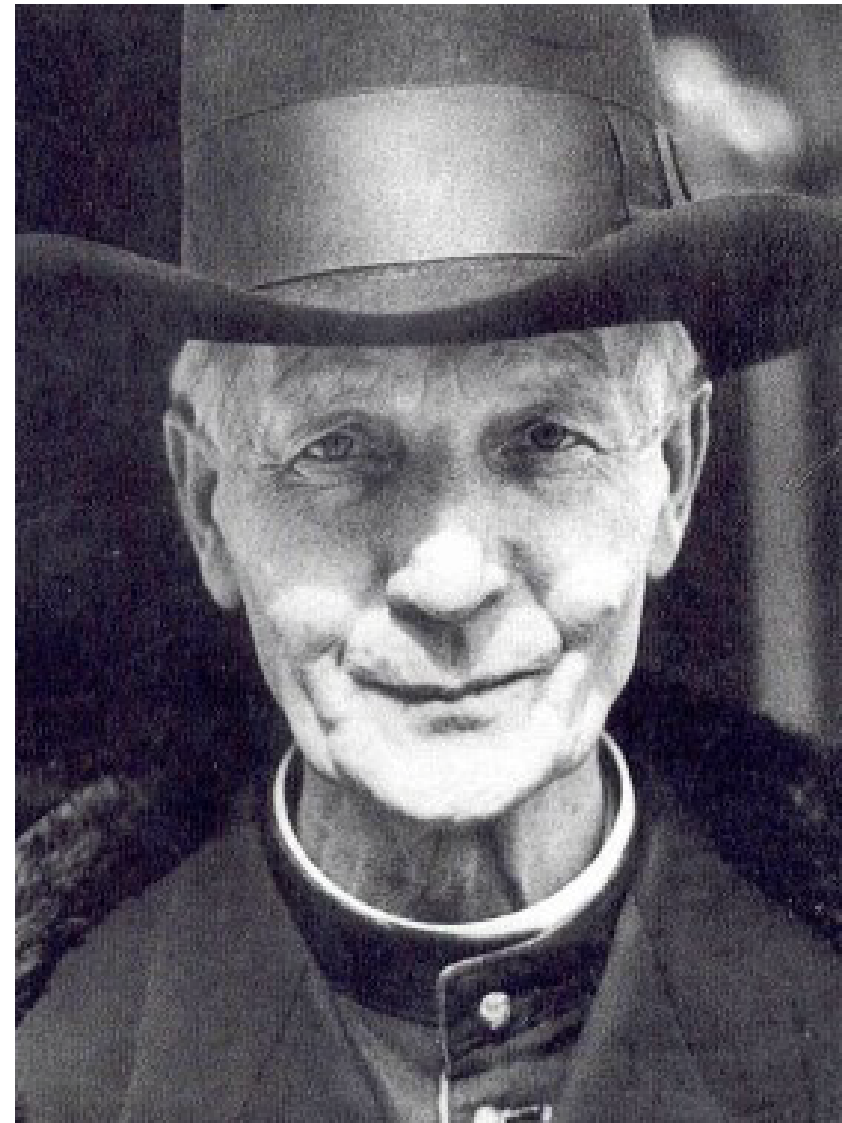

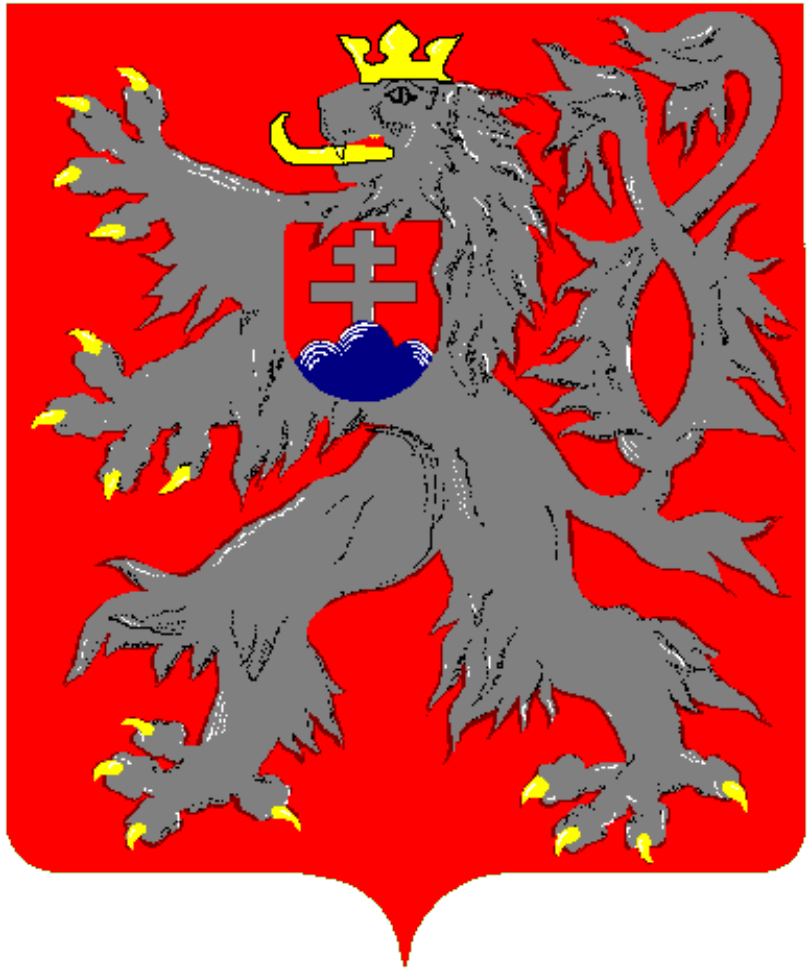
Ústavní listina (č. 121/1920 Sb.)

- **demokratická**
- **unitární**
(+ autonomie Podkarpatské Rusi)
- vychází z principu jednotného československého národa
- **rigidní**
(+ výslovně „ústavní zákon“)

Augustin Stindler

Milan Hodža

Národnostní složení (1934)

Organizace územní správy po vzniku republiky

- recepce
- základním článkem obce
- na Slovensku municipální správa (župy, municipální města)

Obce na Slovensku

- rozpuštění městských a obecních výborů
- přetvoření městských, obecních a župních výborů (nař. MPS č. 31/1920 Úr. n.)
- prozatímní úprava politické správy na Slovensku (č. 210/1920 Sb. + vl. n. 275/1922 Sb.)
 - zrušení municipálních měst a řady měst se zřízeným magistrátem
- zákon o prozatímním obecním zřízení (č. 243/1922 Sb.)
- úprava postavení obecních a obvodních notářů (z. č. 211/1920 Sb.) = postátnění

Zákon o prozatímním obecním zřízení (č. 243/1922 Sb.)

- **města se zřízeným magistrátem** (Blava, Košice)
 - zastupitelstvo (+ 5-členné „predsednictvo“),
 - starosta (jmenovaný vládou) + 2 náměstci
 - rada
 - obecní komise
 - městský notářský úřad (vrchní notář)
 - městský senát (vrchní notář + 2 přísedící)
- **velké obce** (zastupitelstvo, rada, starosta, komise)
- **malé obce** (obdobně)

Organizace územní správy podle župního zákona č. 126/1920 Sb.

- částečně realizována jen na Slovensku (1923)
 - (župní svazy)
 - 21 žup
- (mimo Praha, spory o Podkarpatskou Rus)
 - okresy

Občania!

Aj ten najmenší chrobák sa chráni, keď mu ide o život. Bránime sa aj my. Ochoťne dáme, čo vlast' od nás žiada, ale márnosť podporovať nechceme!

Sme zavalení farchou hrozných daní. Už-už klesáme. Čas by bol poľahčiv nám. Nevládzeme. A hľa! Vláda, ktorá by sa mala starať o dobro ľudu, chce nám ešte pridať na farche.

Utvorili takzvané veľké župy. Aj našu, Zvolenskú zväčšili, a županský úrad preložili do Zvolena. V zákone to tak stojí, že Zvolen za svoje groše má vybudovať župný dom a postarať sa o prístrešie župných úradníkov. Zvolen nemá potrebných budov. Groša ešte menej. A županský úrad 1. januára ide do Zvolena. Župný dom teda stavať sa musí. Má stáť 20.000.000, dvadsať miliónov. Kde by ich Zvolen vzal!? Nuž páni v Prahe vraj tak si chcú odpomôcť, že tých 20 miliónov, proti jasnému zneniu zákona, zavesia na krk občanom župy Zvolenskej. Viete čo to znamená? Koľko ťažkých tisícok pripadne na každú obec?

Roľník hynie. Robotník nemá zárobku. Z čoho ich budete platiť?

Máme biedy dosť. Daní ešte viac! Nechceme, nebudeme drhnúť na zbytočné veci! A stavať vo Zvolene nový stoličný dom, je vecou zbytočnou!

Bystrica má ho hotové. A čo treba pristaviť. Pristaví za svoje, Neobťažujú nikoho.

Toto chce povedať aj pánom v Prahe. Vyšle do Prahy deputáciu. Chce požiadať vládu, aby županský úrad aj naďalej ostal v Bystrici. Chce požia-

Zákon o organizaci politické správy (č. 125/1927 Sb.)

= kombinace státní správy a samosprávy

- **země** (krajiny)
 - Česká
 - Moravsko-slezská
 - Slovenská
 - Podkarpatoruská
- **okresy**

Prvorepubliková ČSR – zemské uspořádání

Problémy s nejednotností práva

- neznalost právního řádu druhé části republiky
- odlišnosti při aplikaci nových předpisů
- nedostatek znalců uherského práva (ministerstvo unifikací)
- úředníci a právníci z českých zemí na Slovensku
- normotvorba Ministra s plnou mocí pro správu Slovenska

Normotvorba Ministra s plnou mocí pro správu Slovenska

- nařízení (podzákoné normy, ale ..)
- Úradné noviny (Šrobárova sbírka)
- oblasti úpravy, zejména:
 - budování státní správy (tzv. nařízení o županech)
 - zásobování
 - ochrana pořádku a bezpečnosti
 - opatření proti Maďarské republice rad

Vyrovnávání ekonomických podmínek na Slovensku a v českých zemích

- možnost zakládat i na Slovensku a PR s.r.o.
(rozšíření působnosti zákona č. 58/1906 ř. z. zákonem
č. 271/1920 Sb.)
- živnostenský řád pro území Slovenska a PR č.
259/1924 Sb.
- unifikovaný směnečný zákon č. 1/1928 Sb.
- /manželská novela (z. č. 320/1919 Sb.)/

Důsledky Mnichovské dohody

- Vídeňská arbitráž
- polské zábory
- německé zábory

- území zabraná Polskem v listopadu 1938
- území zabraná Maďarskem po mnichovské dohodě a vídeňské arbitráži, znázorňuje stav k 15.3. 1939
- území přičleněná k župnímu řízení třetí říše
- Sudetská župa

Autonomie Slovenska a Podkarpatské Rusi

- **Žilinská dohoda z 6. října 1938**
- **úst. zákon o autonomii Slovenskej krajiny**
(č. 299/1938 Sb.)
- **zákon o autonomii Podkarpatské Rusi**
(č. 329/1938 Sb.)

Autonomie „Slovenskej krajiny“

- asymetrická federace (Česko-Slovenská republika)
- „Snem slovenskej krajiny“
- „krajinská vláda“
- ministr „pro Slovensko“ (K. Sidor)
- vlastní soudní organizace
- úřední řečí a vyučovacím jazykem slovenština

Zmocňovací zákon č. 330/1938 Sb.

- **prezident:** dekrety s mocí ústavního zákona
 - **vláda:** nařízení s mocí zákona
- = výrazné posílení výkonné moci, tj. i autonomních vlád

Politické strany

- koncentrace stranického života
- nař. č. 355/1938 Sb. o politických stranách
 - původně jen pro české země
 - vznik nové strany jen s povolením vlády

Koncentrace stranického života na Slovensku

- HSL'S – Strana Slovenskej národnej jednoty
- zákaz činnosti KSČ a sociální demokracie a židovské strany
- problémy SNS
- strany národnostních menšin

Jozef Tiso

Jozef Tiso

Gen. Bedřich Homola

